

CVIČENÍ 1. - Měření výkonnosti ekonomiky (KAPITOLA 22)

Základní termíny

- **Makroekonomie** X mikroekonomie
Co se čím zabývá? A co zkoumá ekonomie?
- **Hrubý domácí produkt (HDP/GDP)**
- České HDP dosáhlo v roce 2017 v běžných cenách 5 051 mld. Kč.

Podmínky pro započítání do HDP:

1. jen to co je nově vyprodukováno (NE opětovný prodej)
2. jen finální produkce (NE polotovary)
3. jen to co prošlo trhem (NE domácí práce)
4. jen to co je legální (NE černý/šedý trh)

Problémy s HDP:

Jmenujte konkrétní příklady problémů s měřením HDP. Interpretujte přílohu č.1.

1. netržní statky - produkce domácností až 1/3 HDP
2. volný čas - pokles pracovní doby
3. zhoršení životního prostředí
4. šedá (černá) ekonomika - rozsah v ČR asi 15% HDP
5. kvalita zboží

Příklad č.1: Co z následujících položek se započítávají do HDP, HNP nebo nikam?

Pokud je to možné rozdělte transakce na samotný výrobek a službu. Jde o aplikaci výše uvedených podmínek, a ne reálného počítání HDP!

1. mzda Gregory Mankiwa, který přijel přednášet na ESF
2. koupíte si nové BMW
3. vaše sestra vás ostříhá
4. koupíte si obrázek Hradčan od umělce na Karlově mostě
5. Rakušan si vymění 1000 euro
6. dovoz bonsajů z Japonska
7. u holiče zaplatíte 500 Kč a nedostanete žádný doklad
8. koupíte si lyže značky Sporten.
9. koupíte si starší panelový byt
10. pracujete přes léto v hotelu v USA
11. železářny prodají firmě Hamé konzervy
12. dáte spropitné

• **Hrubý národní produkt (HNP/GNP)**

Definujte HDP a HNP; vysvětlete. Kde budou v reálné ekonomice vznikat rozdíly? V ČR je HNP dlouhodobě asi 95 % HDP. Čím si to vysvětlujete? V čem se liší hrubý národní produkt a čistý národní produkt (ČNP/NNP)?

- ⇒ alternativně například **Human development index – Index lidského rozvoje** (HDP na osobu, vzdělání, očekávaná délka života) nebo **Index štěstí**

Proč se v některých případech liší pořadí zemí dle HDP/os a dle HDI? Interpretujte graf v příloze č.2

Měření HDP

- **Výdajová metoda měření HDP** = poptávané množství finální produkce

$$HDP = G + C + I + EX - IM$$

G – výdaje státu na nákup výrobků a služeb

C – výdaje domácností na spotřebu

I – soukromé hrubé domácí investice (výdaje na nákup fyzického kapitálu)

EX – export; IM – import

Co tvoří největší položku HDP? Interpretujte údaje o HDP z přílohy č. 3. Co v makroekonomii označujeme jako investice? V roce 1960 zaměstnaných 42 % amerických žen. V roce 2000 to bylo asi 61 %. Jaký má tato změna vliv na HDP?

Příklad č. 2:

V roce 2017 byla v České republice spotřeba 2365 mld. Kč, exporty dosáhly 3400 mld. Kč, vládní výdaje 969 mld. Kč, importy 3145 mld. Kč a investice 1305 mld. Kč. Jak velké bylo HDP? Jak velké byly procentní váhy jednotlivých složek?

Příklad č. 3: Výpočet HDP

Jednotlivé statistiky dosáhly v ekonomice následujících hodnot v Kč:

Nákup zboží trvalého charakteru domácnostmi	2045
Domácí nákup zahraničního zboží	164
Nákup domů a bytů domácnostmi	725
Nákup kapitálového vybavení	267
Nákup nových staveb	815
Nákup služeb domácnostmi	345
Nákup zboží krátkodobého charakteru domácnostmi	1910
Transfery	656
Vládní investice	582
Výdaje na platy státních zaměstnanců	1568
Zahraniční nákup domácího zboží	99
Změna zásob	358
Znehodnocení	125

Jak velká je spotřeba? Jak velké jsou investice? Jak velké jsou vládní výdaje? Jak velké jsou exporty? Jak velké jsou čisté exporty?

- **Důchodová metoda měření** - měří příjmy domácností, které pobírají za služby jejich výrobních faktorů = mzdy a další odměny výrobním faktorům (renty a úroky) + zisky korporací. Součet dává **Národní důchod – NI**; $NI + \text{odpisy} + \text{nepřímé daně} = \text{HNP}$
- **Disponibilní důchod domácností – DI** - osobní důchod po zdanění $DI = C + S$
- **Metoda přidanou hodnotou**
Jak funguje metoda přidanou hodnotou?

Příklad č.4: Výpočet HDP přidanou hodnotou

Doplňte následující tabulku. Co se bude započítávat do HDP? Jakou částku budete započítávat dle výdajové metody?

	Nákup+ náklady (Kč)	Prodej (Kč)	Přidaná hodnota
Zemědělci – chmel	0	33	
Vodárny – voda	0	15	
Pivovar		87	
Velkoobchod		135	
Maloobchod		160	

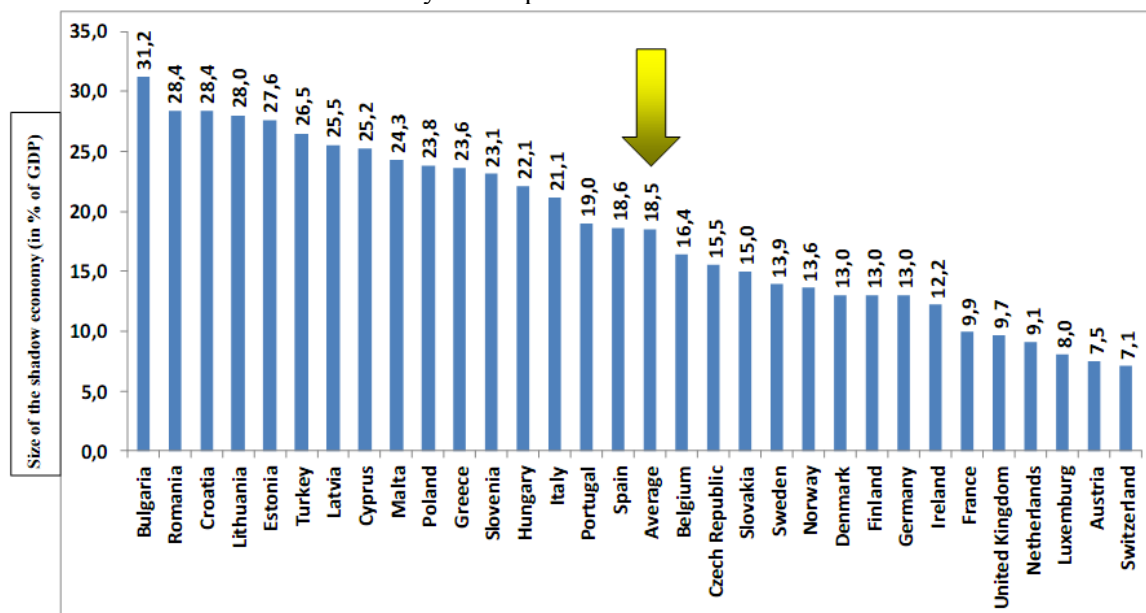
- **Ekonomická síla vs. ekonomická úroveň**

dle směnného kurzu X dle parity kupní síly

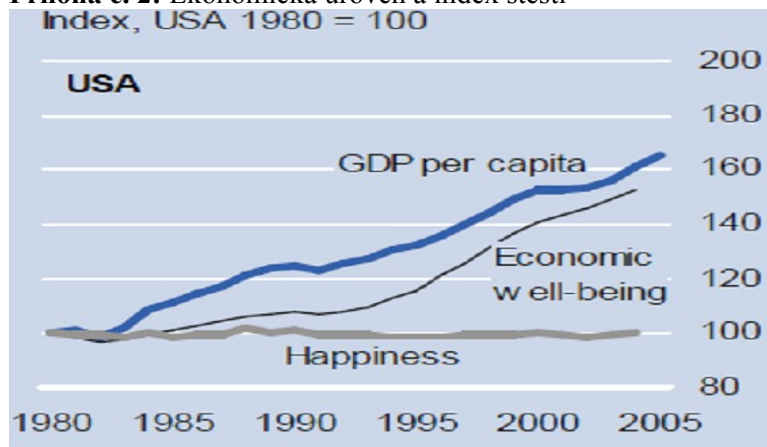
Jaké závěry jste schopni získat z tabulky v příloze č. 4. Interpretujte graf ekonomické síly (příloha č. 5). Uveďte příklady zemí s velkou ek. silou a malou úrovní a obdobně. Interpretujte údaje v tabulce přílohy č. 6. Kdo měl největší ekonomickou sílu a kdo úroveň? Proč se liší výsledky dle směnného kurzu a parity kupní síly? Co můžete říct o cenové hladině v ČR a Slovinsku?

BOX: Proč Český Statistický Úřad nejprve zveřejňuje odhady HDP a pak je teprve zpřesňuje? V čem je problém, že ČSÚ nemůže zveřejnit hned přesný údaj o výši HDP?

Příloha č. 1: Odhad šedé ekonomiky v Evropě v roce 2013 - % HDP

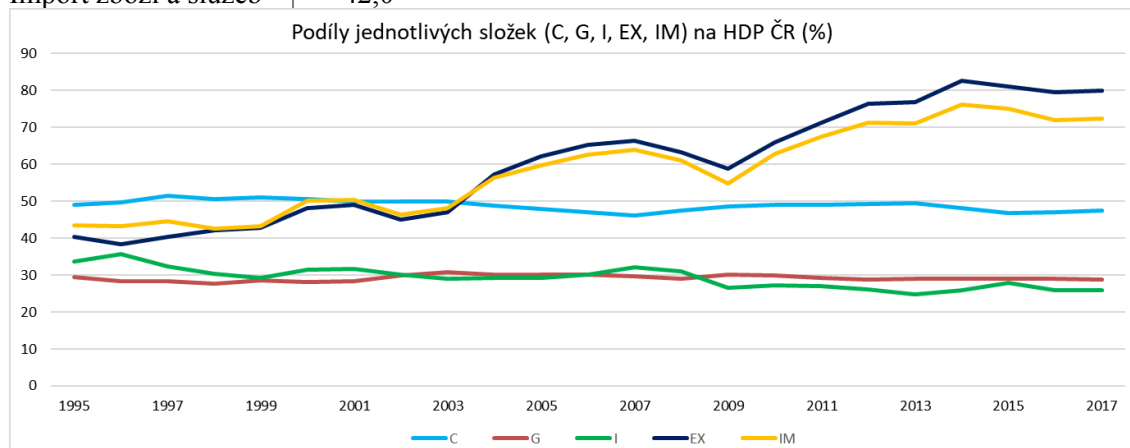

Příloha č. 2: Ekonomická úroveň a index štěstí

Příloha č. 3: Součásti HDP v EU v roce 2017 a v ČR v období 1995 – 2017 (výdajová metoda):

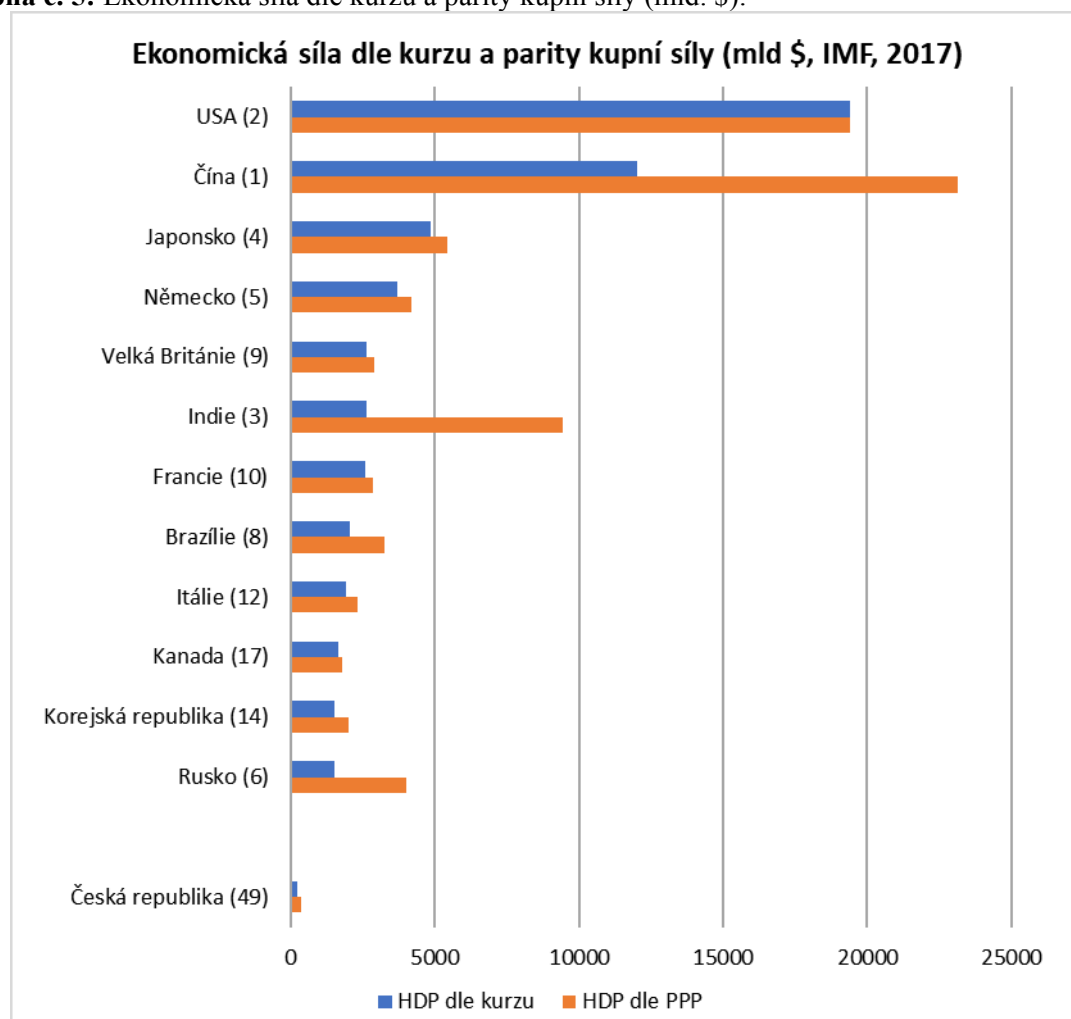
Součásti HDP	% celku
Soukromá spotřeba	55,7
Vládní spotřeba	20,1
Fixní investice	20,1
Tvorba zásob	0,3
Export zboží a služeb	45,8
Import zboží a služeb	42,0

Příloha č. 4: Vyspělé vs. rozvojové země

	Vyspělé země	Rozvojové země
HDP per capita	25860	3530
Očekávaná doba dožití	78	64,5
Novorozenecká úmrtnost na 1000 novorozenců	6	61
Lékaři na 100000 obyvatel	252	78
Sekundární vzdělání	96,00 %	60,00 %
Gramotnost dospělých	99,00 %	72,00 %

Příloha č. 5: Ekonomická síla dle kurzu a parity kupní síly (mld. \$):

Příloha č. 6: Makroekonomické výsledky států CEFTA v letech 1994–1996

	Rok	kurz	ČR	Maďarsko	Polsko	Slovensko	Slovinsko
HDP	1994	mld. \$	36,99	39,43	86,33	14,10	14,59
	1995	mld. \$	47,04	39,39	115,88	17,51	17,45
	1996	mld. \$	52,11	40,16	127,20	18,32	18,80
	1997*	mld. \$	59	42	138	20	20
Index růstu HDP	1994	s.c.	2,6	2,9	5,2	4,9	4,9
	1995	s.c.	4,8	1,5	7	7,4	3,5
	1996	s.c.	4,1	0,5	6	6,4	2,6
HDP na obyvatele	1995	běžný \$	4 560,7	3 872,2	3 001,4	3 270,7	8 768,8
	1995	dle PPP	10 500	6 723	5 599	7 255	10 700
	1996	běžný \$	5 051,8	3 945	3 291,1	3 405,2	9 400
	1996	dle PPP	11 503,2	6 861,3	6 209,4	7 552,7	11 229